

Barraca de la vinya del Picapoll

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Viladoms de Dalt
Alçada: 315

Coordenades:

Latitud: 41.63613
Longitud: 1.87606
UTM Est (X): 406389
UTM Nord (Y): 4609988

Classificació

Número de fitxa 08053 - 210
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Modern Popular
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Pel color de la pedra aquesta barraca ja fa anys que està enfonsada.
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Díficil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A008000060000OD
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 07/01/2017 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada a l'est del municipi, a l'extrem rocós d'una carena situada en les antigues terres de Viladoms de Dalt. S'hi accedeix agafant un corriol a mà dreta que surt de la mateixa pista que mena a Viladoms de Dalt, gairebé al capdamunt. El corriol ressegueix en paral·lel la línia elèctrica en direcció oest.

Es tracta d'una construcció aïllada, aixecada damunt de la roca, al peu mateix d'una petita pedrera, de la qual se'n poden observar les restes visibles deixades per la perpallina. De la construcció només en queda una alçada màxima d'1,10 metres. És de planta circular, de 2 metres aproximat de diàmetre interior. Tot i que força irregulars, els rocs més grossos es troben situats a la base, calçats amb el pedruscall, en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. La porta estava orientada al sud-est. S'endevina pels 0,70 metres de brancal dret que queda parcialment dempeus. El gruix de murs conservats és de 0,60 metres. La coberta, probablement estava construïda amb volta de lloses per aproximació de filades; tant a l'interior de la barraca com al seu voltant hi ha les restes de l'enfonsament que va patir. A les parts conservades no s'observa cap obertura ni tinell per a guardar els estris o l'àpat i el cànir.

La pedrera en qüestió hauria estat emprada per a extreure els blocs per fer els murs de pedra seca que hi ha per la banda oest de la barraca. Es tracta d'una pedrera on s'extreia la pedra de manera molt rudimentària. S'hi van tallar uns graons per tal de poder baixar des de la barraca. Tal vegada els margers s'hi protegissin o hi guardessin les eines per aixecar els murs durant els mesos d'hivern en que no es treballava la terra.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 7787.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985)

gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balmes murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

